Mechanizmy financovania

(LIFE IP)

Financovanie projektov a opatrení zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia

Cieľ prezentácie

- Význam obcí pri ochrane ovzdušia
- Oboznámenie so zdrojmi financovania
- Rozdelenie finančných zdrojov
- Možnosti financovania opatrení v PZKO
- Konkrétne príklady

Význam obcí pri ochrane ovzdušia

- Význam ochrany ovzdušia
  - Zlá kvalita ovzdušia = negatívne dopady na zdravie = nižšia solventnosť
  - Dobrá kvalita ovzdušia = zvýšený záujem o život/rekreáciu v oblasti
- PZKO ako nástroj na riadenie kvality ovzdušia
  - Nástroj na regionálne riešenie problémov s ovzduším (vydáva OÚvSK)
  - Cieľ: zlepšiť a udržať KO
  - Obce: najlepšie poznajú problematické body = adresné riešenie problémov
- Výhody
  - Efektívnejšie riadenie kvality ovzdušia
  - Potenciálne viac daňových poplatníkov/menšie vysťahovávanie

Zdroje financovania projektov

Verejné zdroje

- **Štátny rozpočet**
- **Rozpočty samosprávnych krajov, miest a obcí**
- **Environmentálny fond**

Zdroje EÚ

- **Programy riadené EÚ**
- **Programy implementované členským štátom EÚ** (jednotlivé ministerstvá)

Zdroje mimo EÚ

- **Finančné mechanizmy Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)**
- **Finančné mechanizmy Nórska – Nórske fondy**

Ďalšie zdroje

- **Nadácie**
- **Fondy**

Základné rozdelenie zdrojov financovania projektov zameraných na rozvoj oblastí vrátane životného prostredia

Verejné zdroje

- Štátny rozpočet
- Rozpočty samosprávnych krajov, miest a obcí
- Environmentálny fond
- Domáce nadačné zdroje
- Súkromné domáce zdroje (sponzoring)

Základné rozdelenie zdrojov financovania projektov zameraných na rozvoj oblastí vrátane životného prostredia

Zahraničné zdroje

- Európske zdroje

I. Fondy Európskej Únie – Program Slovensko 2021-27
II. Plán obnovy a odolnosti, vrátane REPowerEU
III. Horizont Európa
IV. Program pre životné prostredie a klímu – LIFE
V. Connecting Europe Facility – CEF
VI. Európsky poľnohospodársky fond rozvoja vidieka - EPFRV

Riadené členskými štátmi

Riadené priamo EÚ

- Zahraničné nadačné zdroje **okrem** fondov EÚ
- Nórske fondy
- Súkromné zahraničné zdroje (sponzoring)

Zahraničné zdroje
Zdroje EÚ riadené členskými štátmi

Zdroje EÚ – Riadené členskými štátmi

Fondy EÚ

- Bývalé EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
- Hlavný nástroj v rámci politiky súdržnosti EÚ
- Cieľ: znižovať ekonomické a sociálne rozdiely medzi krajinami
- Rozdeľované v rámci tzv. **programových období**:
  - trvajú 7 rokov (vo výnimočných prípadoch možnosť predĺženia)
  - aktuálne 2021-2027
- Stanovujú sa:
  - Rozpočet
  - Ciele
  - Priority

Zdroje EÚ – Riadené členskými štátmi

Hlavné zameranie fondov EÚ:

- výskum a inovácie
- podpora nízkouhlíkového hospodárstva
- udržateľné riadenie prírodných zdrojov
- malé podniky
- digitálne technológie

Zdroje EÚ – Riadené členskými štátmi

A) Využiteľné v rámci ŽP

- **Európsky fond regionálneho rozvoja** (EFRR)
  - Inovácie a výskum
  - Digitálna agenda
  - Podpora malých a stredných podnikov aj nízkouhlíkového hospodárstva
- **Kohézny fond** (KF)
  - Transeurópske dopravné siete (energetické, dopravné)
    - Podmienka: prínos pre ŽP (energetická efektívnosť, OZE, rozvoj dopravy a podpora intermodálnej dopravy)
- **Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka** (EPFRV)
  - Znižovanie emisií skleníkových plynov a zvyšovanie sekvestrácie uhlíka
  - Podpora využívania OZE
  - Udržateľný rozvoj a znižovanie znečistenia zložiek ŽP
  - Podpora biodiverzity a udržateľného rozvoja

Zdroje EÚ – Riadené členskými štátmi

B) Bez priameho súvisu so ŽP

Európsky sociálny fond (ESF+)

Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond (ENRAF)

Fond na spravodlivú transformáciu (FST)

Fond pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)

Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF)

Fond pre integrované riadenie hraníc – Nástroj na riadenie hraníc a víza (BMVI)

Zdroje EÚ – Riadené členskými štátmi

Schéma toku finančných prostriedkov z EÚ do členských štátov

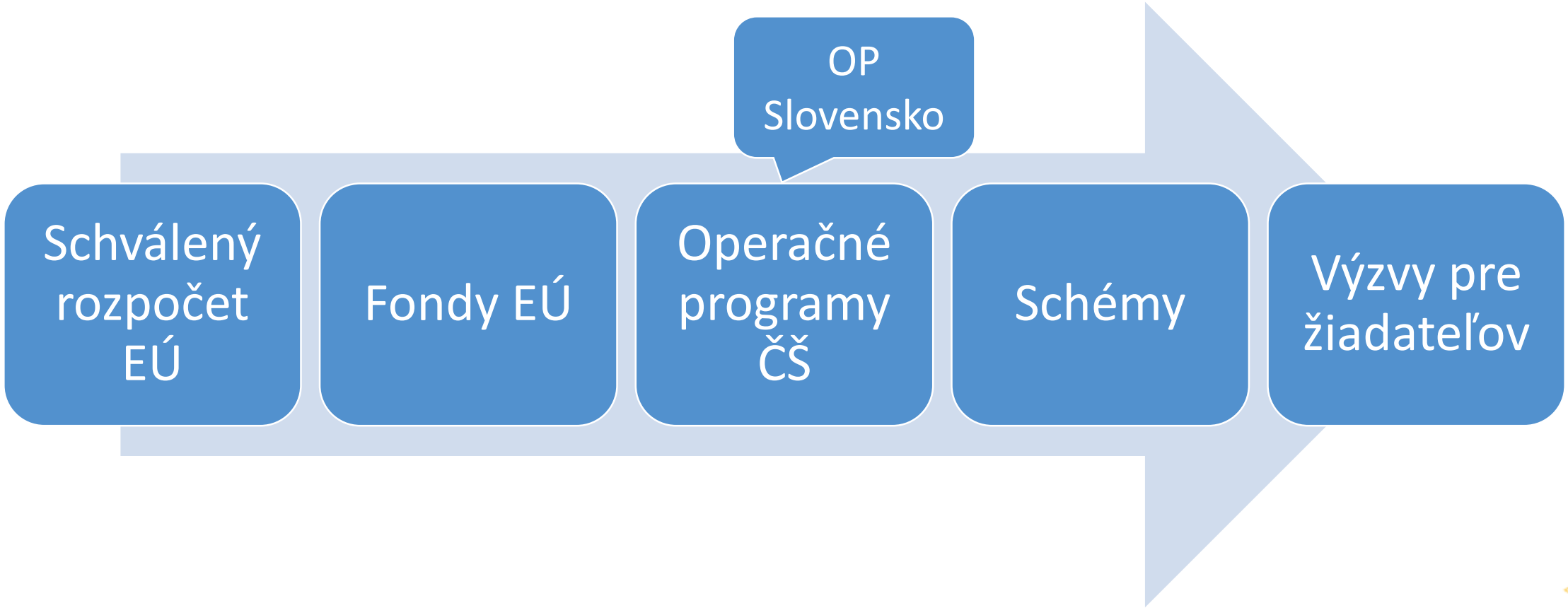

Zdroje EÚ – Program Slovensko 2021 - 2027

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

A) Využiteľné v rámci ŽP - 9,453 mld. EUR

- **Zelenšia, nízkouhlíková Európa** 4,198 mld. EUR
  - Energetická efektívnosť
  - Znižovanie emisií skleníkových plynov
  - Energia z obnoviteľných zdrojov
  - Investície do udržateľnej mestskej mobility
  - Investície do ekologickej verejnej dopravy a cyklodopravy
- **Prepojenejšia Európa** 2,003 mld. EUR
  - Rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej dopravnej siete
  - Budovanie a opravy ciest I. triedy a rekonštrukcie miestnych komunikácií

Zdroje EÚ – Program Slovensko 2021 - 2027

- **Sociálnejšia Európa** 3,252 mld. EUR
  - Prístupný trh práce
  - Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie

  } Získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce
  - Aktívne začlenenie a dostupné sociálnych služieb pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva
  - Rodinné poradne, sociálne inovácie a potravinová a materiálna pomoc pre najodkázanejšie osoby

B) Bez priameho súvisu so ŽP

- Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa 1,890 mld. EUR
- Fond na spravodlivú transformáciu 440,7 mil. EUR
- Európa bližšie k občanom 400,4 mil. EUR
- Program rybné hospodárstvo SR 15,225 mil. EUR
- Programy pre oblasť vnútorných záležitostí 103,6 mil. EUR

Implementácia Programu Slovensko

Hlavný riadiaci orgán – MIRRI SR

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

MIRRI SR má v gescii:

- Oblasť investícií
  - strategické plánovanie
  - strategické projektové riadenie
  - vypracovania národného strategického investičného rámca
  - koordináciu investičných projektov určených vládou SR
- Oblasť riadenia, koordinácie a dohľadu nad využívaním finančných prostriedkov z eurofondov
- Oblasť regionálneho rozvoja
- Oblasť informatizácie spoločnosti

Zdroje EÚ – Plán obnovy a odolnosti

- Nový zdroj – nový mechanizmus financovania priamo naviazaný na dosahovanie cieľov
- Je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku COVID – 19
- Hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré krajinám umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ
- Prijatý v roku 2021
- Kapitola REPowerEU
  - Pribudla v rokoch 2022-2023
  - Cieľom je prispieť k zníženiu závislosti na fosílnych palivách a bojovať s klimatickou krízou

Plán obnovy a odolnosti SR

Zastrešuje Úrad podpredsedu vlády pre Plán obnovy a odolnosti a využívania eurofondov, pod ktorý spadá Národná implementačná a koordinačná autorita - NIKA.

Zdroje EÚ – Plán obnovy a odolnosti

Alokácia: 6,41 mld. EUR

A) Využiteľné v rámci ŽP

- **Zelená ekonomika** 2,103 mld. EUR
  - OZE a energetická infraštruktúra
  - Obnova budov
  - Udržateľná doprava
  - Dekarbonizácia priemyslu
  - Adaptácia na zmenu klímy
- **REPowerEU** 403 mil. EUR
  - Energetika a povoľovacie procesy
  - Obnova a spravovanie budov (SAŽP – www.obnovdom.sk)
  - Udržateľná doprava
  - Rozvoj zelených zručností

B) Bez priameho súvisu so ŽP

- Lepšie zdravie 1,402 mld. EUR
- Efektívna verejná správa a digitalizácia 1,014 mld. EUR
- Kvalitné vzdelávanie 818 mil. EUR
- Veda, výskum a inovácie 670 mil. EUR

Implementácia Plánu obnovy a odolnosti SR
Hlavný riadiaci orgán - NIKA

Národná implementačná a koordinačná autorita - NIKA

- Jednotné kontaktné miesto pre komunikáciu s EK pre plán obnovy
- Usmerňuje rezorty a ostatné orgány štátnej správy pri vykonávaní plánu obnovy
- Vypracúva systém implementácie - metodiku jednotlivých krokov ako plán obnovy realizovať
- Usmerňuje a riadi finančné toky
- Predkladá žiadosti o platbu
- Prijíma prostriedky z EK a v spolupráci s ministerstvom financií SR ich presúva do štátneho rozpočtu
- Kontrola, monitorovanie, hodnotenie a tiež krízové riadenie

Zahraničné zdroje
Zdroje EÚ riadené priamo EÚ

Zdroje EÚ – Priamo riadené EÚ

A) Využiteľné v rámci ŽP

- **HORIZONT EUROPE**
  - Výskum a inovácie,
  - Zmena klímy, trvalo udržateľný rozvoj,
  - Obnova ekosystémov a biodiverzity v Európe
  - Udržateľné riadenie prírodných zdrojov s cieľom zaistiť potravinovú bezpečnosť a čisté a zdravé životné prostredie
- **LIFE**
  - Rozvoj, zavádzanie a aktualizácia politiky EÚ v oblasti životného prostredia
  - Prechod na udržateľné, obehové, energeticky efektívne hospodárstvo, založené na OZE a odolné proti zmene klímy,
  - Cieľ – zlepšenie životného prostredia vrátane ovzdušia

Zdroje EÚ – Priamo riadené EÚ

A) Využiteľné v rámci ŽP

- **Connecting Europe Facility (CEF)**
  - podpora cezhraničných prepojení v EÚ v oblasti energetiky, dopravy a informačných technológií
  - Členenie na:
    - **CEF Doprava/CEF Transport**
      - budovanie novej/obnova a modernizácia existujúcej dopravnej cezhraničnej infraštruktúry
    - **CEF Energy**
      - modernizácia existujúcich a prenos nových energetických infraštruktúr európskeho významu
    - **CEF Telekom**
      - uľahčenie cezhraničnej interakcie medzi verejnými správami, podnikmi a občanmi prostredníctvom nasadenia infraštruktúr digitálnych služieb a širokopásmových sietí

Zdroje EÚ – Priamo riadené EÚ

B) Bez priameho súvisu so ŽP

- **Program EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI)**
- **Program v oblasti zdravia**
- **ERASMUS +**
- **COSME**
- **Kreatívna Európa**
- **Európa pre občanov**

Zahraničné zdroje
Zdroje mimo EÚ

Finančné zdroje mimo EÚ

Granty EHP a Nórska

(Nórsko, Island a Lichtenštajnsko)

- poskytované sú od roku 1994
- určené sú pre krajiny EÚ, ktorých HDP/obyvateľ je nižší ako 90 % priemeru EÚ
- ŠR SR sa na financovaní podieľa 15 %
- Slovenská republika je prijímateľským štátom od roku 2004

Domáce zdroje
Finančné, nefinančné

Verejné zdroje financovania

- **Štátny rozpočet**
  - Schémy a výzvy jednotlivých rezortov
  - Podliehajú schváleniu vládou
- **Rozpočty samosprávnych krajov, miest a obcí**
  - Schémy a výzvy samosprávnych krajov
  - Opatrenia miest a obcí financované z vlastného rozpočtu

Verejné zdroje financovania

Environmentálny fond

Podpora projektov zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky Slovenska.
Oblasti podpory:

- ochrana ovzdušia
- ochrana a využívanie vôd
- rozvoj odpadového a obehového hospodárstva z pohľadu odpadov
- ochrana prírody a krajiny
- environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia

Modernizačný fond – podporný mechanizmus zriadený EÚ v rámci európskeho systému obchodovania s emisnými kvótami. Fond je primárne určený na podporu investícií na modernizáciu energetických systémov a zlepšenie energetickej efektívnosti v období rokov 2021 – 2030.

Ďalšie zdroje financovania - súkromné

Ekofond

Zriaďovateľ: SPP, a. s.

Zameranie: efektívne využívanie energií, ochranu životného prostredia a osvetové aktivity

Princípy: inovatívnosť, iniciatíva, etika a transparentnosť.

Programy:

Program 01 Kogenerácia a trigenerácia na báze zemného plynu

Program 02 Zlepšenie energetickej hospodárnosti budov

Program 03 Podpora inštalácie plynových tepelných čerpadiel

Program 04 Zavádzanie progresívnych technológií na báze zemného plynu

Program 05 Podpora rozvoja využitia alternatívneho motorového paliva CNG v slovenskej doprave

Ďalšie zdroje financovania - súkromné

Nadácia EKOPOLIS

Grantové programy zamerané na ŽP, občiansku spoločnosť, mestá pre ľudí a aktivity „na bicykle“.

Samotnému rozvoju miest a obcí sa venuje napr. program **Zelené oázy**

Ďalšie subjekty

Nadácia Orange
Nadácia SPP
Nadácia Pontis
Nadácia VÚB
Nadácia ZSE

Nadácia Slovenskej sporiteľne
COOP Jednota
Stredoeurópska nadácia CEF
Dunajský fond
a iné

Dostupné informácie

Stránky riadiacich orgánov

- https://www.planobnovy.sk/
- https://eurofondy.gov.sk/
- https://eurofondy.gov.sk/program-slovensko/
- https://mirri.gov.sk/sekcie/program-slovensko-2021-2027/
- https://www.partnerskadohoda.gov.sk
- https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/find-calls-funding-topic_sk
- https://www.itms2014.sk/

Stránky implementačných orgánov
Slovenská agentúra životného prostredia SAŽP

Odborná organizácia MŽP SR s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti ŽP a tvorby krajiny v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja.

Zároveň sú koordinátormi finančných schém ako napríklad:

- **Obnov dom** www.obnovdom.sk
  - obnova rodinných domov je súčasťou Plánu obnovy a odolnosti SR
  - cieľom je podporiť obnovu desaťtisícov starších domov
- **Zelený vzdelávací fond** www.zelenyvzdelavacifond.sk
  - od roku 2022 je finančne podporený z Environmentálneho fondu
  - podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvety na území SR

Stránky implementačných orgánov

Slovenská inovačná a energetická agentúra – SIEA

Poskytuje bezplatné energetické poradenstvo, sprostredkováva čerpanie finančnej pomoci, vypracováva energetické audity, koncepcie a štúdie a overuje hospodárnosť prevádzky sústav tepelných zariadení.

Medzi hlavné oblasti pôsobnosti SIEA patria:

- Bezplatné odborné energetické poradenstvo
- Organizácia vzdelávania a skúšok
- Podpora inovačných aktivít
- Poskytovanie grantov a dotácií:

  Zelená domácnostiam www.zelenadomacnostiam.sk - rodinné a bytové domy sa môžu uchádzať o podporu formou poukážky na inštaláciu malých zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie (OZE). Tento projekt je financovaný z Programu Slovensko a SIEA je jeho koordinátorom.

Nefinančné zdroje

- **Dobrovoľnícka práca**
  - realizovaná napr. občianskymi združeniami, činnosťou rehoľných rádov a združení, kňazov, teda predstaviteľov cirkví, ktorí bezpochybne zohrávajú svoju úlohu v živote ľudí v mestách a obciach.
- **Komunitné centrá**
  - medzi ďalšie subjekty, ktoré sa zameriavajú na sociálne slabšie skupiny obyvateľstva a realizujú rôzne vzdelávacie, mimoškolské aktivity, celoživotné vzdelávania a preventívne programy sú zriadené komunitné centrá prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov.

Spolupráca s uvedenými aktérmi by mohla predstavovať pozitívne spojenie, ktoré by prispelo k šíreniu envirovýchovy a osvety zameranej na zlepšenie kvality ovzdušia v daných obciach a mestách.

Zdroje financovania PZKO

Informácie o aktuálnych aj plánovaných výzvach zhromažďuje a zverejňuje projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia

https://dnesdycham.populair.sk/ako-financovat

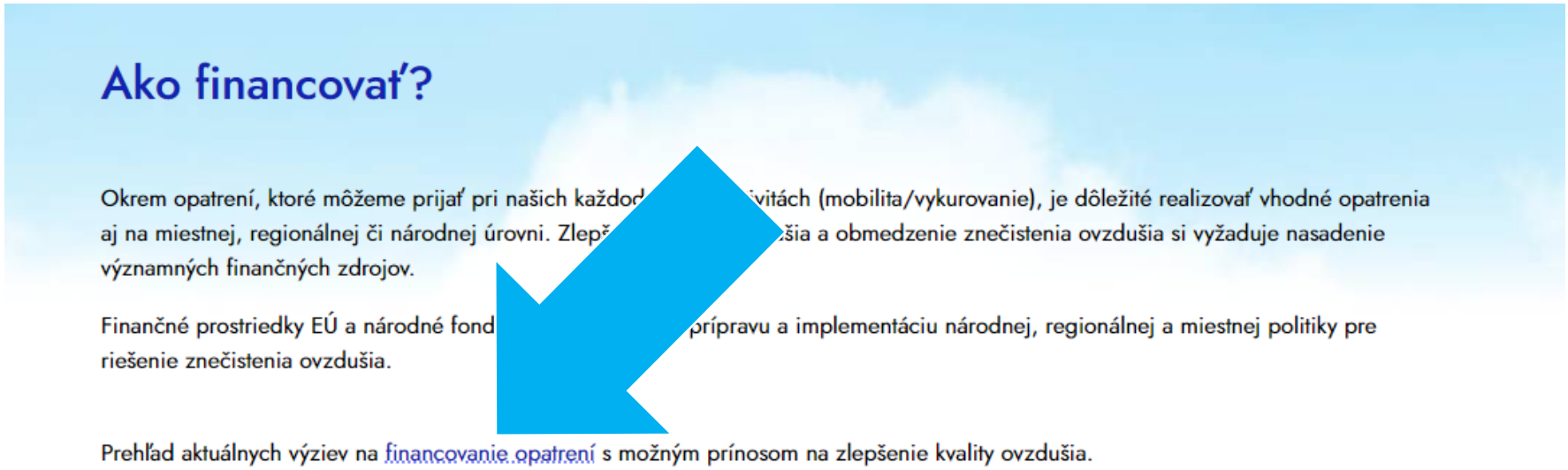

Opatrenia	Región	Žiadateľ	Podmienka u žiadateľa	Výzva	Stručný popis oprávnených aktivít
Doprava	KSK	VÚC		**Podpora verejnej osobnej dopravy s nulovými emisiami**	Cieľom výzvy je v územiach definovaných v PST podporiť rozvoj udržateľnej verejnej osobnej dopravy. Podpora je špecificky zameraná na rozvoj dopravy s nulovými emisiami prostredníctvom nákupu batériových elektrických autobusov (elektrobusov) a elektrických autobusov s palivovými článkami (vodíkových autobusov). Zámerom výzvy je umožniť podporu komplexných projektov, ktoré počítajú aj s budovaním infraštruktúry pre alternatívne palivá (elektrických nabíjacích staníc a vodíkových čerpacích staníc) potrebnej pre prevádzkovanie bezemisných autobusov. Zároveň je zámerom umožniť zavádzanie prvkov prispievajúcich k rozvoju inteligentných dopravných systémov prostredníctvom nákupu vybavenia do autobusov. Podpora projektov poskytovaná prostredníctvom výzvy prispeje k: - dekarbonizácii dopravy a k prechodu na uhlíkovú neutralitu v súlade s Európskou zelenou dohodou a cieľmi EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov;
	TSK	VÚC			
	KSK	Obec			
	TSK	Obec			

Alokovaná suma na výzvu	Max. výška príspevku/dotácie na 1 užívateľa	Výška spolufinancovania	Vyhlasovateľ výzvy	Program	Centrálny web link zdroja	Forma poskytovania finančného zdroja	Termín vyhlásenia výzvy	Termín ukončenie výzvy
36 859 000,00 €	14 000 000,00 €	0	MIRRI SR	Program Slovensko	https://public.itms2014.sk/vyzva?id=b79dd9a8-4121-47dc-9450-00dbe1ddd712		25.8.2023	Uzavretie 1. hodnotiaceho kola: 30.11.2023 Uzavretie 2. hodnotiaceho kola: 29.2.2024 Uzavretie 3. - n. hodnotaiceho kola: Posledný pracovný deň každého nasledujúceho 3. mesiaca

Konkrétne príklady

- https://www.partnerskadohoda.gov.sk/priklady-dobrej-praxe/?csrt=14228166228296184 18

Mesto a termín	Výstavba cyklotrasy
Košice (október 2018 – jún 2019)	Výstavba časti cyklotrasy Eurovelo 11 v Košiciach v mieste ústia Myslavského potoka do Hornádu. Potreba prepojenia cyklotrasy vyplynula z nevyhnutnosti efektívneho napojenia sa na existujúce časti cyklotrasy Eurovelo 11, ktoré vedú aj do centra Košíc. Projektom došlo k prepojeniu dvoch existujúcich komunikácií.
Zdroj financovania	IROP, zdroje EÚ, ŠR a vlastné verejné zdroje
Náklady na aktivitu	127 922 EUR
Prijímateľ	Mesto Košice
Vyriešený problém	Zlepšenie kvality ovzdušia a zvýšenie atraktivity cyklistickej dopravy v Košiciach

zdroj: www.partnerskadohoda.gov.sk

Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE.

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.